

Felfedeztük a kismartoni Esterházy-kastélyt

A nagyünnepek között sem tétlenkedtünk, ismét közös programot szervezték a Dohány utcai közösség vezetői, s mi mentünk az újabb kirándulásra. Most Eisenstadtba, azaz Kismartonba utaztunk.

A reggeli imán oly sokan imádkoztunk a Talmud-Tórában, hogy közben is akadtak, akiknek már szék sem jutott! Eközben a hölgyek a zsinagóga előtt várták az érkezőket. Gyülekeztünk, majd indulásra teljesen megtelt a busz. Az utazás alatt, szokás szerint kialakult egy kisebb

„kártýabarlang”, s persze sokan beszélgettek, ismerkedtek egymással. Míg mások olvastak, vagy éppen aludtak.

Kismarton előtt meghallgattuk a burgenlandi zsidóság történetét, hogy miként jött létre ezen a helyen a virágzó zsidó élet, és később hogyan végződött e zsidók sorsa. Nem sokkal később, már az Esterházy-kastélyban gyönyörű használati tárgyakat láttunk, így porcelánkészleteket, ezüst étkészletet, megannyi festményt az Esterházy család tagjairól. Mégis talán a leginkább csodálkozva azt a szobát bámultuk, amelynek falait Kinából hozatott tapétával fedték be. Egy következő teremben egyedileg készített ezüst étkészletet láthattunk, amely ebből a fajtából a legnagyobb számú fennmaradt készlet. Bevallom, eljátszottam a gondolattal, - de vélhetően nem csak én, –milyen jól mutatna otthon, a családi ebédnél...

A kiállítás végén a kastély legszebb termébe, a Haydn-terembe értünk, a világhírű művész évekig zenélt és élt itt, illetve a másik Esterházy-kastélyban, Fertődön. /Majd 30 évig állt

a család szolgálatában./ Kihasználtuk a lehetőséget és meghallgattunk egy Haydn remekmű részletet. Elképesztő akusztikája és hangulata van a teremnek!

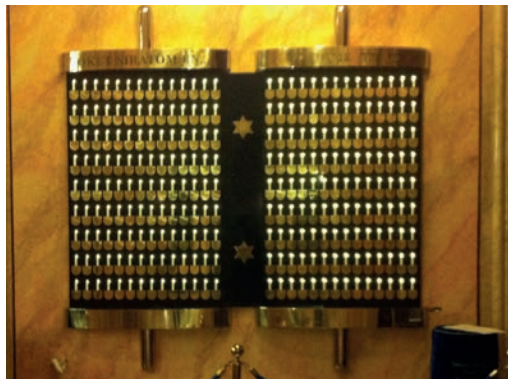
Miután végigjártuk a kastély minden szegletét és megismertük az Esterházy család és az épület történetét, csak egyetlen utcán kellett átsétálnunk, hogy a zsidó negyedbe éérjünk, ahol annak idején letelepedési engedélyt kaptak a XVII. századi zsidók és 1671-ben Alsóhegyen zsidó telep létesült, amely önálló községet alkotott. Mi sem árulkodik jobban arról a tényről, hogy milyen jelentős és virágzó zsidó élet volt akkoriban itt, mint az, hogy a zsidó negyed főterét Jeruzsálem térnek hívják, mert olyan nyüzsgő, sokszínű élet volt itt akkoriban, mint Jeruzsálemben. Ennek a valaha nyüzsgő életnek az emlékére állítottak itt egy múzeumot is, amelyben található egy kis zsinagóga. A múzeumban bemutatták a zsidó ünnepeket, majd a kis zsinagógában imádkoztunk. Ki tudja, mióta nem imádkoztak abban a zsinagógában! Íma után visszamentünk a buszhoz.

Jahrzeit-fal a Nagy Zsinagógában

Május 20-án átadtuk a fekete gránitból készült Jahrzeit-falat a Dohány utcai Zsinagógában. Elkészült a fal, a kis névtáblákkal és gyertyákkal, melyek nemrég Jajm Kippur és Smini Áceresz napján (is) felgyulladtak, s emlékeztettek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerőseinkre. Aki eddig elmulasztott jelentkezni, még nem késett el, és pótolhatja Fülöp Ildinél a templomkörzetben.

Nádel Tamás, a Dohány utcai zsinagóga alapítványának elnökeként, az átadáson beszélt arról, hogy az Alapítvány kiemelt feladatának tekinti elhunyt hittestvéreink, szeretteink emlékének méltó ápolását. Az elmúlt évben avattuk fel templomkertünkben azon hittestvéreink emlékfalát, akik a vészorkszak idején gettóban vesztették életüket, s a Zsinagóga kertjében temették el Őket. S a fal szintén egy fontos emlékhely, e gyönyörű, impozáns templomhoz igazán illő Jahrzeit-fal méltó hely fájdalmunk kinyilvánítására, emlékezésünk gyakorlására. A gyász megérint, és mindenki úgy gondolja, fájdalmasan korán vesztettük el Őket! Az Őrájuk történő em-

A gyertyák egy évben ötször világítanak szereteteinkért: haláluk héber naptár szerinti évfordulóján, és a négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovajsz 2. napján.

Szerkessze a Pesti Sóletet!

Itt az új esztendő, a napokban kezdtük el ismét előlről olvasni a Tórát. Eltelt egy év a Dohány utcai zsinagóga lapja, a Pesti Sólet életében is. s most szeretnénk Önöket is bevonni az újság készítésébe.

Kérjük, írja meg véleményét, akár a megszokott rovatokról is, melyiket kedveli, milyen új rovatot látna szívesen, kiről, miről olvasna. S ha a fiókja mélyén, a számítógépében már-már elfeledve akad saját kézírata, melyet megosztana másokkal, itt a lehetőség. Szóljon gyermekének, unokájának is! Észrevételeiket az alábbi email címen várjuk: pestisolet@dohany-zsinagoga.hu, de küldhetnek levelet is a Dohány körzet részére, a Síp utcába. Segítséget előre is köszönjük.

Bővítenénk a kórust

Zsidó férfi énekeseket keres a Dohány utcai zsinagóga kórusa. Bérezés megegyezés szerint. Kérjük, az énekesi múltat is tartalmazó szakmai önéletrajzzal munkanapokon jelentkezzenek Fülöp Ildikónál a Síp u. 12-ben, vagy a (06 1) 413-1515-ös telefonszámon.

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA

WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

A pesti Jente (4. oldal)

Felfedeztük Kismartont (8. oldal)

Szukkajsz és Szimhász Tájró a Dohányban (3. oldal)

fotó: Gáti Péter

Kétezer éves fürdőt találtak Izraelben

A második templom korából származó rituális fürdő maradványai kerültek elő a córiai kibuc területén végzett ásátás során. A régészek egy vakolattal bevont, négyzet alakú építményre lettek figyelmesek, a három fal által körülvett részen tárolták a vizet, a sarokban lévő csatorna pedig a víz szivattyúzásaért volt felelős. A mikve, a vallási előírásokban szereplő testi-lelki megtisztulás fontos kelléke, a második templom idején (i.e. 1. század-i.sz. 1. század) Júdea zsidó lakossága alkalmazta nagy számban; ilyen fürdőt találtak a holt-tengeri tekercsek lelőhelye közelében, Hirbet Kumránnál is. A régészek szerint a felfedezés megfelel a történelmi feljegyzéseknek, amelyek azt állítják, hogy a régióban zsidó telep létezett, egészen a templom 70-ben történt lerombolásáig.

Milliárdosok versenyeznek az izraeli olajért

Kétszázmillió dollárral szállt be Rupert Murdoch médiamágnás, Dick Cheney volt amerikai alelnök, Lord Jacob Rothschild brit befektető és Michael Steinhardt tőzsdeguru abba a cégbe, amely a világ legnagyobb feltáratlan olajkészletét igyekszik a felszínre hozni. A 250 milliárd hordóra becsült olajvagyon Izraelben, a Júdeai-síkság alatt rejlik. A Negev-sivatagban fekvő Dimona környékén, kisebb, de szintén több milliárd hordónyi lelőhelyekre bukkantak. A kitermelés 2017-ben kezdődhet, napi 50 ezer hordó körüli mennyiséggel. A kutatási sikerek nyomán Izraelben újra népszerűvé váltak azok a tanulmányok, amelyek a Tórában található utalások alapján olajkincset sejtettek a Szentföldön. A tenger mélyén felfedezett gázmezők, és a júdeai olajhomok-készletek egybevégnak a 3500 éves ígérettel...

Börésisz

Jelentése: kezdetben. Szimchász Tajró ünnepén olvastuk a Tóra utolsó szakaszát, majd rögtön következtet Börésisz, hogy megmaradjon az örök körforgás, a folytonosság. Mózes I. könyve, amelynek ugyan-ez a címe, leírja a világ teremtésének történetét, majd az első emberpár vétkét, ezt követően pedig tíz nemzedék sorsát meséli el. A harmadik mondatban felhangzik „legyen világosság”, égitestek még nincsenek. A világosság, a fény maga a Tóra, az erkölcs és útmutatás. A tiltott fáról való gyümölcs fogyasztását még súlyosabb bűn követi, az első emberölés, Káin meggyilkolta testvérét, Ábelt. Miután a Tóra szerint Ádámtól és Évától származunk, így minden embernek közös a bölcsője és mind ugyanannak a fának a gyümölcssei vagyunk. Ennek alapján pedig minden emberölés lényegében testvér-gyilkossággént értelmezhető.

Najách

Néhány emberöltő alatt az emberiség már annyira megromlott, hogy megérett a pusztulásra. I.ten „megbánta”, hogy létrehozta a világot és az embert, ezért úgy dönt: elpusztítja teremtményeit. Csak Najách érdemelte ki, hogy túlélje mindezt. Igaz ember volt, ezért az Ö.való - mikor megharagudott az emberekre, mert „megtelt a föld gonosszággal”-, őt és családját megkímélte. Utasította, készítsen bárkát, amelyben átvészeltetik az özönvizet. Najách –a legenda szerint- 150 évig dolgozott a bárkáján, ezalatt hiába látták, hallották az emberek a munka okát, nem hallgattak rá, nem változtak meg. Najách családján kívül minden állatfajtából kettőt, hímet és nőtényt vitt a bárkába. Majd jött az özönvíz: 40 napon és 40 éjjelen át esett az eső. Najách hálaáldozatot mutatott be, mikor kijött a bárkából. Az Ö.való szövetséget kötött vele, hogy nem küldi a rettentő és az egész emberiséget érintő csapást újra a földre. E szövetség jele lett a szivárvány.

Teremtés után özönvíz, majd Ábrahám szövetsége

Dr. Frölich Róbert rovata

Bölcsink szerint Najách hét, a nem zsidók számára a mai napig is élő törvényt írt elő.
1. a bíróság felállításá,
2. az Istenkáromlás tilalma,
3. a bálványimádás tilalma,
4. a fajtalanság tilalma,
5. a vérontás tilalma,
6. rablás tilalma,
7. az élő állatból kivágott hús élvezetének tilalma.

Najách leszármazottai tíz nemzedékig éltek becsülettel, majd erősnek gondolták magukat és az ég felé törtek. Tornyt kezdtek építeni, hogy elérjék I.tent, aki összezavarta a nyelvüket, s mivel nem értették már egymás beszédét, befejezték a város és a torony építését. Majd szétszéledtek, hetven néppé osztódva szét. A szakasz végén feltűnik Ábrám (a későbbi Ábrahám), Sém leszármazottja, aki a monoteizmus letéteményese lesz.

Lech-löchó

Jelentése: menj el. Ur-Kaszdimból, szülőföldjéről, házanépével és unokatestvérével, Lóttal, indítja útra az Ö.való Ábrámot, akinek a következőt mondja: „telepedj le azon országban, melyet megmutatok neked... megáldom, aki téged áld, és megátkozom, aki téged átkoz”. Ábrám feleségével, Szárájjal érkezett Kánaán országába, ahol éhség dúl, ezért Egyiptomban kerestek menedéket. Miután féltek az ottani erkölcsöktől, Ábrám húgának nevezte feleségét, aki a Fáraóhoz került ugyan, de a bölcsek szerint becsülete megmaradt. Később délnek indultak tovább, itt nagy nyája, s ezáltal komoly vagyona lett Ábrámnak és Lótnak. A legelő kevésnek bizonyult mindkettőjük számára, útjuk kettévált: Lót a termékeny, de rosszhírű Szodomába tartott. Később négy király harcolt öt király ellen, s a harcok során Lót fogásába esett. Egy menekült jelentette Ábrámnak, a hébernek, hogy unokatestvére fogoly. (Itt fordul elő először a Tórában a „héber” megnevezés, jelentése: túlpárti. Az elnevezés arra utal, hogy Ábrám az Eufrátesz másik oldaláról érkezett Kánaánba.) Ábrám szolgálával, Eliezerrel és 318 emberével legyőzte a királyokat és kiszabadította Lót. Ábrám 86 éves volt, amikor megszületett Jismáél. Tizenhárom évvel

később I.ten Ábrám nevét Ábrahámra („tömegek atyja”) változtatta, Szárajét pedig Sárára („hercegnő”), és megígérte, hogy fiuk születik. Ettől a gyermektől, akit Izsáknak („nevetni fog”) neveznek el, származik majd az a nagy nemzet, amellyel a szövetségét megalapozza. I.ten parancsot adott Ábrahámnak, metélje körül magát és leszármazottait, hogy „ez legyen a szövetség jele köztem és köztetek”.

Vájéró

Jelentése: és megjelent - az Ö.való, Mámré terebintusainál, mikor a nap a legmelegebben sütött. Bölcseink szerint I.ten meglátogatta a beteget a körülmételés utáni lábadozása idején. Ábrahám a sátor bejáratánál ült és várta a vendégeket. Úgy tartják, sátrának négy bejárata volt, hogy bármelyik égtájáról érkezik az utazó, nyitva legyen előtte a ház. A nap melegen sütött, az Ö.való így akarta elvenni a vándorok kedvét az úttól, így biztosítva a lábadozó nyugalomát. De a vendégfogadás Ábrahám számára olyan örömet jelentett, hogy minden idegen szívesen megtisztelte a házat. Három férfi tűnt fel, Ábrahám eléjük sietett és behívta őket a sátrába, vizet hozatott, hogy lemossák az út porát, kenyeret adott nekik, majd borjút, marhát vágatott és más finomságokat talált vendégeinek. A három „férfi”, három angyal, fontos feladatokban járt: mivel egy angyal mindig csak egy munkát végezhet, így az egyik meghozta Izsák születésének hírért, a másiknak kellett elpusztítania Szodomát, a gonosz várost, a harmadiknak kellett megmentenie Lót. Sára nevetett, nem hitte el a hírt, pedig I.ten megemlékezett Sáráról. Fia született. Az

angyalok felforgatták a vétkes Szodomát, de előbb kimenekítették Lót, feleségét (aki hátránézett és sóbálvánnyá lett) és két hajadon lányát. Ábrahám Gérárba ment, s ott megszületett Izsák. Sára elkergette Hágárt fiával, Jismáellel együtt, mert nem akarta, hogy együtt örököljön Izsákkal. Ezután jött a legnagyobb megpróbáltatás, az Ákédó. I.ten felszólította Ábrahámot, áldozza fel egyetlen, szeretett fiát, Izsákot. Az utolsó pillanatban égi hang akadályozta meg Izsák feláldozását, helyette egy kost áldozott fel Ábrahám.

Chájé Szóró

Azaz: Sára élete. Ellentmondás, de a szidra Sára haláláról szól. A tórai szöveg szerint Sára éveinek száma, mikor meghalt, száz év és húsz év és hét év volt. Bölcseink szerint a 127 év azért iratott le ilyen formában, mert olyan szép volt száz éves korában, mint hajdan 20 évesen, és olyan ártatlan húsz éves korában, mint hét évesen. Ábrahám Chész fiaitól 400 ezüst sékelért megvásárolta a Machpéla barlangját és a hozzá tartozó birtokot temetkezési helyül. A szidra először ír le temetést, s ebből következtetik a bölcsek, hogy a holtakat temetni kell, nem más módon búcsúztatni (innen ered például a hamvasztás tilalma). Olvashatunk az első lánykérésről. Eliezer, a hűséges szolga Böszuél házába megy, hogy feleségül kérje Rebekát, gazdája fia, Izsák részére. Ábrahám újból megnősült, Keturót vette el, és újabb hat fia született, de Izsákot hagyta meg örökösének. Ábrahám meghalt, és őt is a Machpéla barlangjában temették el Sára mellé. Később Izsákot, Jákobot és feleségeiket (Ráchel kivételével) is itt helyezték örök nyugalomra.

I M A R E N D

Hétköznapi: 7.³⁰-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 17.⁰⁰ óra, helyszín a Talmud-Tórában (Bp. VII. Wesselényi u. 7).
Az esti ima előtt fél órával sakkal, kártyával, kávéval és teával várjuk híveinket!
Péntek esti ima: 17.⁰⁰-kor a Hősök templomban.
Szombat reggeli ima a Hősök templomban: Sachrisz: 9.³⁰
Tóraolvasás: 10.⁰⁰ Muszáf ima: kb. 10.⁴⁵
A péntek esti kiddust a Hevesi Sándor teremben tartjuk, míg a szombat délutáni sálesüdeszt továbbra is a Talmud-Tórában.

www.dohany-zsinagoga.hu

A Margithíd lett a háromszoros olimpiai bajnok végzete

Ezzúttal egy vívóbajnokot, Kabos Endrét mutatjuk be, aki tragikus körülmények között, a Margithíd felrobbanásakor lelte halálát. Szólunk dr. Mező Ferencről is, aki szellemi olimpia kategóriában győzött.

Kabos Endre 1906. november 5-én, Nagyváradon jött világra, és egy nappal 38. születésnapja előtt, 1944. november 4-én vesztette életét. Gyermekéveit Berettyóújfaluban töltötte, viszont a budapesti Verbőczy Gimnáziumban érettségizett, amelyben későbbi csapattársa, Gerevich Aladár is. S éppen Gerevichet megelőzve érte el első jelentős sikerét, amikor 1928-ban megnyerte a szlovák bajnokságot.

A sporttörténész győztes

Mező Ferenc, Pölöskefőn született Grünfeld Ferenc néven 1885. március 13-án, s 1961. november 21-én hunyt el.

Első könyve 1923-ban jelent meg Az ókori olimpia címmel. Továbbra is kutatta a hazai és egyetemes testedzés kultúráját, történetét. Megjelent munkája a magyar sport múltjáról, de rengeteg addig ismeretlen adatra is bukkant. Majd vizsgatér a klasszikus ókorhoz. Jegyzetei sokasodtak az ókori írók tanulmányozása kapcsán, az anyagból először az ókori olimpiai történetét állította össze. Megtudta, az 1928-as amszterdami olimpián művészeti versenyt is rendeznek irodalmi kategóriában, amelyre sporttal kapcsolatos művekkel lehe-

Nem csupán a sok sikert hozó kardban, de párbajtörvívásban is versenyzett, és 1931-től 1937-ig mindkét fegyvernem válogatottjában szerepelt. Bár itthon „csak” csapatban szerzett bajnoki címet, a nemzetközi porondon egyéniben is remekelt. 1931-ben a bécsi kontinensbajnokságon csapatban első, egyéniben második lett. 1932-ben az olimpián, Los Angelesben csapatban arany-, egyéniben bronzérmet nyert. A következő évben, a budapesti Európa-bajnokságon viszont egyéniben sem talált legyőzőre. Egy esztendő múlva Varsóban megvédte mindkét címét, újabb egy év elteltével Lausanne-ban csapatban ismét a dobogó legfelső fokára állt, ahogy 1936-ban, a berlini olimpián is. Míg az egyéni viadal utolsó asszójáról az unokahúg, az ismert fotóriporter, a 2008-as Prima Primissima-díjas Keleti Éva mesélt lapunknak: – Az egész család a rádió mellett

ült, s ha jól emlékszem Pluhár István közvetítette a kard egyéni döntőt, melyet Bandi, azaz a nagybátyám vívott. A győztes tus után édesapám örömeiben véletlenül leverte a rádión álló, féltve őrzött Herendi vázát. Nem baj, kiabálta, kapsz másikat. Mert a család úgy emlegette, ez lesz majd Pötyi, azaz az én nászajándék. Engem nem érdekelt, mert úgy is Bandihoz akartam férjhez menni. Ekkor már majdnem betöltöttem az ötöt... Én voltam a magyar kardcsapat kabalája. A világ minden tájáról küldték a levelezőlapokat, aláírva a ma már sporttörténelmi nevekkal, Kabos, Gerevich, Kovács, Piller és a többiek. Szüleim megígérték, ha érmet hoznak haza a fiúk, kint lehetek a fogadtatásuknál a Keleti pályaudvaron. Hoztak érmet, ráadásul aranyat, sőt, Bandi nem is egyet, hanem kettőt. Ám mégsem engedtek ki anyukámék, mert féltettek a tömegtől. Így itthon vártam Bandit, és hallgattam a házunk udvarán összecsdülő emberek ütemes kiál-

tását: Kabos, Kabos, Kabos... Kabos Endre bajnoki címe tiszteletére egy „olimpiai tölgyet” ültetett gyermekkor helyszínén, Berettyóújfaluban, a város sportcsarnoka ma az ő nevét viseli. Három párbajtőr csapatbajnoki arany (1937-39) után abbahagyta vívást, pedig a berlini siker után még reménykedett, hogy ott lehet 1940-ban, a tervezett tokiói játékokon. S újabb négy év elteltével életét vesztette, az 1986-ban a Zsidó Sporthírességek Csarnoka tagjává választott sportoló. Tragikus haláláról szintén Keleti Évától tudtuk meg a valódi történetet: –A családi ebéd boldogsága után jött a rettenet. Fát szállított egyik barátjával Pestről Budára, a Margithidon. Az első robbanást túléltek. Bandi azt javasolta, fussanak a híd lábához. Ez lett a veszte. A barátja kiüszott, a sofőr megúsza egy lábtöréssel. Bandi talán túl gyorsan szaladt és a második robbanásban életét vesztette, a teste azóta sem került elő... (schiller)

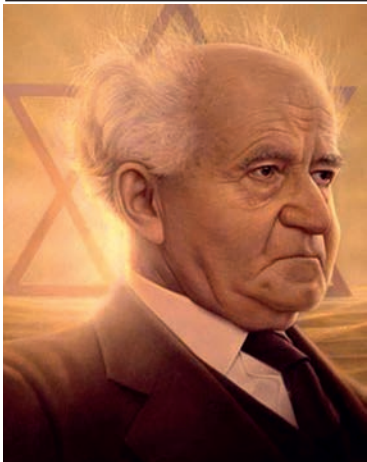
Szeptember 5-én jelenik meg
A Dohány utcai templomkörzet
5772. évi falinaptára
Megvásárolható:
Körzet iroda: 1075.Budapest, Síp u. 12 -Fülöp Ildikó
Talmud-Tóra: 1075. Budapest, Wesselényi u. 7 - Gáti Péter

A pesti Jente az Óhajok hídján

Mesterségem címere – lehetne mottója annak a sorozatnak, amelyben valásunk egy-egy hivatását mutatjuk be. Nemrég ünnepeltük az újévet, s kezdtük előlről a Tórát, ezek mind az újjászületés szimbólumai is lehetnek. S ebben a hónapban olvasunk arról, hogy Sára halála után Ábrahám miként igyekezett a már 37 éves fiának, Izsáknak feleséget találni. Az ősapa elküldte szolgáját, Eliezert, szülőföldjére, Mezopotámiába, aki ott rátalált Rebekára, Ábrahám öccse, Náchor, unokájára. Így Eliezer lett az első sadchen, azaz házasságközvetítő. Most a legismertebb honi sadchen-t, Györgyi Asszonyt mutatjuk be, akit a „Hegedűs a háztetőn” című musical egyik szereplője után sokan csak úgy emlegetnek, „a pesti Jente”.

– Huszonkét éve, férjem halála után gyermekeim találták ki, foglalkozzam azokkal, akik egyedül élnek, vagy egyedül maradtak és segítséget várnak a kezdéshez, újrakezdéshez – nyitott Györgyi Asszony, aki Óhajok hídjá címmel könyvet is írt az elmúlt bő két évtizedről. – Talán pótcselekvésnek indult, de szenvedélyemmé vált, hogy segíthetek. Évtizedekig dolgoztam személyzeti vezetőként és az akkori tapasztalataimat, emberismeretemet most is jól tudom hasznosítani. – Van kialakult forgatókönyve? – Minden ember más személyiség. Ha megkeresnek telefonon, azt kérem, beszéljenek őszintén magukról, s minden apró mozzanat érdekes lehet. Ezt követi a személyes találkozás, amely során általában valóban őszintén kitárulkoznak a nők és a férfiak egyaránt. Megértik, a célok eléréséhez fontos lehet a bennük lévő képességek, de a korlátok feltárása is. Elismerik, szükség van reális önértékelésre.

Az apró termetű, kortalan és energikus hölgy elmesélte, akadtak, akik nála találtak párra, s nem sokkal később gyermeküket vitték maguk-

1886. október 16-án, 125 éve született David Ben Gurion, Izrael első miniszterelnöke Lengyelország Plonsk nevű kisvárosában. David Grün fiatalon lett a cionizmus, a palesztinai zsidó állam meg-

kal, hogy nekik segítsen. Sok esetben kisebb „merénylet” történik, mert előbb az édesanya, nagymama látogatta meg őt és kérte, keressen társat lányának, fiának, unokájának. – A beszélgetések során nem egyszer kiderül, hogy illuzórikusak a vágyak – folytatta a pesti Jente. – Alacsony iskolai végzettséggel diplomást szeretnének, ennek csekély a realitása, miként annak is, ha kis faluból a fővárosba, vagy külföldre vágynak. A hölgyek az egzisztenciális résznél esnek túlzásokba, míg az ötvenes urak sokszor húsz évvel fiatalabb párt remélnek. A többség idővel belátja, ha túlzó az igénye és kompromisszumot köt. Már a személyes találkozás során mutatok fényképeket és adok egy-egy információt az illetőről. Ha megbízást kapok, felhívom a kiválasztott hölgyet, vagy urat és tájékoztatom az érdeklődő személyéről. A találkozást már maguk szervezik meg. Boldog vagyok, ha visszajeleznek, ne keressék tovább, mert kialakulóban az életük. Az igazi pecsét, a házasság, majd amikor megérkezik a baba. – Milyen korosztály keresi fel, milyen a nemek aránya?

Százhuszonöt éve született Ben Gurion

teremtésének híve. A varsói egyetemen tanult, forradalmi cionista tevékenysége miatt többször letartóztatták. Húszévesen a török uralom alatti Palesztinába ment az antiszemitizmus és a pogromok elől. Itt vette fel a héber Ben Gurion nevet, részt vett a bevándorlók első önvédelmi osztagainak megszervezésében. 1912-től jogot tanult Isztambulban, de politikai tevékenysége miatt három év múlva kiutasították, ezután New Yorkban élt. Amikor a brit kormány 1917-ben kiadta a zsidóknak nemzeti otthont ígérő Balfour-nyilatkozatot, és a terület népszövetségi mandátum lett, a Zsidó Légió tagjaként visszatért Palesztinába. 1921-ben Ben Cvivel

Pesti Sólet | *a Dohány utcai körzet havilapja* | 2011. október | 5772. Chesván

– Fiataltól a kevésbé fiatalig mindenki, de hogy pontosabb legyek, 18-tól akár 80-ig is. Utóbbira jó példa, egy néhány éve egymásra talált idős tanár pár, ma már nyolcvan fölött jár. Korábban tízszer, ma már hússzor annyi a hölgy. Bár a fiataloknál még nem, de a középkoriúaknál már több a nő, míg az idősebbeknél szinte válogathatnak az urak. – Akad, aki többször is kérte a segítségét? – Talán elégedettséget mutat az a jelenség, hogy nem egyszer, ha véget ért egy kapcsolat, újra felkeresett mind a hölgy, mind az úr.

– Fel tudja idézni még az első párt? – Az elsőit nem, az elsőket igen. De ne csodálkozzon, több ezer emberrel találkoztam az évek során és sok-sok százan találtak partnert. – Legemlékezetesebb történet? – A már említett tanárok összeismertetése az egyik legszebb élmény. Míg a legmókásabb eset, amikor egy bájos középkorú orvosnő elsorolta, mely tulajdonságok legfontosabbak számára. Ezúttal is lelkiismeretesen készültem, majd amikor a fotót mutattam

mosolyogva megszólalt: az illető tulajdonságai rokonszenvesek, valóban kedves és értelmes.... Egy gond van, ő volt a férjem 18 évig. – Tehát ekkor is jól választott. De az eltelt bő két évtized alatt választott-e magának társat? – Az én házasságom egy életre szólt. A haláltáborban ismertem meg, amikor felszabadultunk, Orianienburgban, egy csont és bőr fiatalember kopogott az ajtón. A családját kereste, őket sajnos nem találta meg, engem igen. Majd kéz a kézben jöttünk haza és 46 éven át, élete végéig maradtunk egymás mellett.

Györgyi Asszony elmondta, munkája során sok nem zsidó is felkeresi és szeretne zsidó társat, s nekik is segít, mert zsidóként nem lehet kirekesztő. Családja egyik ágán dédnagyapja rabbi, másikon nagyapja kántor volt. Két gyermeke, három unokája és két dédunokája van, s most a nagyünnepeken mindannyian ott voltak a Dohány utcai zsinagógában, ez boldogságot és erőt adott számára. Ilyenkor azt érzi, megtette, ami minden zsidó kötelessége: „add át Fiaidnak...” (schiller)

Százhuszonöt éve született Ben Gurion

létrehozott szakszervezeti szövetség, a Hisztadrut földvásárlással is segítette a palesztinai letelepedést. Majd 1930-ban megalakította az Izraeli Munkáspártot, 1935-ben a Cionista Világszervezet, és annak végrehajtó szerve, a Palesztinai Zsidó Ügynökség vezetője lett. A második világháború idején a zsidó fiatalokat a brit hadseregbe toborozta a fasizmus elleni harcra, szervezte illegális bevándorlásukat is. Az ENSZ Közgyűlése 1947. november 29-én határozatot fogadott el arról, hogy Palesztina területén egy arab és egy zsidó állam jön létre. Izrael megalakulását 1948. május 14-én Ben Gurion jelentette be, ő lett az első kormányfő, s vé-

5772. Chesván | 2011. október | *a Dohány utcai körzet havilapja* | Pesti Sólet

Feljelentették az Auschwitzban járt újnácikat

Október közepén az egykori Auschwitz-Birkenau haláltábor helyén kialakított emlékhelyen egy, a feloszlatott Magyar Gárda egyesület egyenruhájához hasonló öltözékben megjelenő társaság az akkori időket élte, s okozott közfelháborodást. A MAZSIHISZ vezetői garázdaság bűncselekménye miatt jelentették fel a Legfőbb Ügyészségben a jelenleg még ismeretlen elkövetőket.

Október 16-án egy 50-60 fős magyar csoport jelent meg Auschwitzban, az egykori náci megsemmisítőtábor területén, amely ma múzeum és emlékhely. A társaságból sokan gárdista egyenruhát viseltek, többen horogkeresztes sállal a nyakukban, illetve Árpád-sávos zászlóval a kezükben érkeztek. Mint kijelentették, hősi emlékműként tekintenek Auschwitz-Birkenaura. A társaság tagjai nevetgélve, náci karlendítéssel pózolva fényképeztették magukat az „Arbeit macht frei” felirat alatt. Amikor az idegenvezető a Soában elgázosítottak számát említette, a hátul állók közül néhányan kevesellték a számot: „Többet kellett volna!” – szóltak közbe. A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége

(MAZSIHISZ) vezetői, dr. Feldmájér Péter elnök és Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató feljelentést tettek a Legfőbb Ügyészségen a csoport tagjai ellen, akik az emlékhelyen náci jelképeket is tartalmazó öltözékben jelentek meg, és ott gúnyos megjegyzéseket tettek, hangoskodtak, náci karlendítéssel pózoltak, és eltették a harmadik birodalom vezérét. Mint írják, ez a csoport cselekedetével meggyalázta a magyarság legnagyobb temetőjét, ahol 1944-ben több mint 400.000 magyar állampolgárt gyilkoltak meg. A magyarul beszélő személyek cselekedete felháborodást és elkeseredést váltott ki az ott lévő többi látogatóban.

A MAZSIHISZ kérte a Legfőbb Ügyészséget, haladéktalanul rendeljen el nyomozást azért, hogy megállapítsák az elkövetők személyét, és büntetőeljárás alá vonják őket. Mint kiemelte, a cselekmény mutatja, hogy a magyarországi szélsőjobboldali mozgalmak nemcsak itthon kívánják megbontani a társadalmi békét, de nem tisztelik a meggyilkolt százezrek végső nyughelyét sem.

Búcsú Simó bácsitól

Jajm Kippur kimenetelekor nem csak a bőjtől búcsúztunk. Aznap este örökre elhagyott bennünket Simó Tamás, a reggeli és esti minijenek oszlopos tagja. Soha nem késett, soha nem hiányzott. Csak akkor nem jött hozzánk, amikor a Károliba ment, ahova gyerekkora óta tartozott. Rá mindig, mindenkor lehetett számítani. Nyáron, mikor kint álltunk a Talmud-Tóra előtt – élvezve a jó időt, – feltűnt gyorsan lépkedő alakja, egyedül, vagy másokkal, akikkel útközben találkozott, a védjegyévé vált zöld ingben-nadrágban. Jött, köszönt, és sietett a templomba, mert ott érezte jól magát.

fotó: Radnóti Zoltán engedélyével

Gilád Salit szabad

Szülőfaluájában ünneplő tömeg várta Izraelben Gilád Salitot, a Hamász által öt év után szabadon engedett izraeli katonát. A kötelező orvosi vizsgálatok után már találkozhatott a szüleivel és Benjámin Netanjahu miniszterelnökkel is. Gázában is ünnepeltek, de sok palesztin hiába várta az izraeli katonáért cserébe elengedett rokonát egy határátkelőnél, ezért kisebb összecsapások robbantak ki. A két hete véglegesített izraeli-palesztin fogolycsere keretében öt év után engedte el a fiatal katonát a Hamász, s cserébe Izrael már szabadon engedte a palesztin foglyok első, 477 fős csoportját, 27 nőt, és 280 életfogytiglani börtönbüntetésre ítélt férfit, köztük olyanokat, akik

több halálos áldozattal járó merényletet követtek el. A második csoportba tartozó 550 foglyot Izrael már saját belátása szerint választhatja ki, ők két hónapon belül szabadulhatnak. A foglyok első csoportját szállító buszok percekkel azután lépték át a határt Egyiptomból, hogy Salit megérkezett Izraelbe. Közülük 178-an nem mehetnek Ciszjordániába, negyvenen pedig a Gázai övezetbe sem, őket külföldre toloncolják. Salit azt mondta, kiszabadulása után minél több emberrel akar találkozni, és mesélni nekik a fogságban töltött évekről. Hozzátette, reméli, a mostani megállapodás az első lépés lehet az Izrael és a palesztinok közötti béke útján.

Hollywood az átépített Bécsi Zsidó Múzeumban

Kívül-belül megújult épületben, átalakított állandó kiállítással várja a látogatókat a Bécsi Zsidó Múzeum. Az első időszaki kiállítás a hollywoodi filmgyártás és a zsidóság kapcsolatát mutatja be.

Kívül-belül megújult épületben, át-lakított állandó kiállítással várja a látogatókat a Bécsi Zsidó Múzeum. Az első időszaki kiállítás a holly-woodi filmgyártás és a zsidóság kapcsolatát mutatja be.

A Graben közelében, a Dorotheer-gasséban álló Eskeles-palota hom-lokzata és belső terei teljes fel-újításon estek át és tartalmilag is megújult a múzeum. Új elrendezés-ben mutatják be a kegytárgyakból és más emlékekből álló állandó gyűjteményt. A kiállítási tárgyak nem-csak a bécsi zsidóság történetébe nyúj-tanak betekintést, hanem más zsidó közösségek történetébe is az egykori Osztrák-Magyar Monarchia egész területéről, köztük Magyarországról.

Újdonság a múzeum saját történetét és feladatát bemutató terem. A láto-gatók itt a magyarországi születésű Dobronyi Margit több mint 150 ezer fotóból álló hagyatékáról is. Do-bronyi Margit 1956-ban családjával emigrált Bécsbe, hátrahagyott fényképei a bécsi zsidóság 1945 utáni életének legfontosabb képi dokumentációjának számítanak. A múzeum Életnagyságnál nagyobb -

Hollywood száz éve című első időszaki tárlata, a XX. század egyik legizgalmasabb globális kultúrtörténeti jelenségének ered nyomába. A későbbi nagy stúdióalapítók sz-inte kivétel nélkül Közép-, és Kelet-Európából érkeztek Amerikába a XIX. század végén túlsúfolt bevándorló-hajókon, egy jobb élet reményében. Két évtizeddel később „feltalálták” Hollywoodot: a stúdió-rendszert, a sztárokat és a happy endet. Közéjük tartozott Adolph Czukor (Adolph Zukor), a Para-mount és a szintén Magyarországon született Fried Vilmos - a későbbi William Fox -, a Fox Film Corpora-tion alapítója. Lengyelországban jött világra Samuel Goldwyn (MGM), ahogy a Warner Brotherst alapító három fivér, Harry, Albert és Sam Warner is.

A kiállítás filmrészletek, plakátok, fényképek és dokumentumok segít-ségével bemutatja azokat a zsidó személyiségeket - stúdióalapítókat, operatőröket, rendezőket, színészeket- és a zsidósághoz kötődő kultúr-történeti mozzanatoakat, eseményeket, amelyek az elmúlt száz évben be-folyással voltak Hollywood törté-netére. Foglalkozik többek között olyan témákkal, mint a beilleszkedés és a zsidó identitás, vagy Hollywood-nak a holokauszttal kapcsolatos ko-rabeli, illetve későbbi reakciója.

Pesti Sólet | a Dohány utcai körzet havilapja | 2011. október | 5772. Chesván

Izraeli Filmhét keddig a Puskin moziban

Október 27. és november 1. között rendezik meg a Puskin Moziban a XV. Izraeli Filmhetet. Az évek során hagyománnyá vált, hogy az esemény helyt ad mind az újító, hagyományokkal szakító filmeknek, mind a szak-mailag elismert, nagy hírnévnek örvendő izraeli alkotásoknak. Az elmúlt években az izraeli filmipar rendkívüli fellendülését mutatja, hogy filmjei a határokon túl is számos sikert arattak, és olyan jelentős nemzetközi díjakat gyűjthettek be, mint a Velencei Filmfesztivál Arany Oroszlán díja, a Cannes-i Filmfesztivál Arany Kamera díja, valamint három Oscar-díj jelölés.

A filmek által bepillantást nyerhe-tünk Izrael mindennapjaiba, amely egybeolvasztja a különböző nemze-tiségeket, vallásokat, kultúrákat és eltérő történelmi háttérrel rendel-kező embereket egyszóval az izraeli társadalom alkotóelemeit. Az izraeli filmek állandó témája az izraeli tár-sadalom változása és kibontakozása. A fesztivál első filmje A házasság-közvetítő, amelyet az elismert ren-dező, Avi Nesher, valamint Izrael két nagybecsű színésze, Adir Miller és Dror Keren neve fémjelez. A filmben egy Holokauszt-túlélő, egy kamaszodó fiú és Izrael története fo-nódik össze az 1960-as évek végén. A film a felnőtté válás tipikus törté-nete, de elbűvölően egyedi, izraeli módon tálalva.

A méret a lényeg című film egy másik rendkívüli történet a barát-ságról, az akadályok leküzdéséről és a hátrányból indulók győzelméről. Tavaly a Filmhét nyitófilmjeként szerepelt. A történet túlsúlyos ember-ekről szól, akik a társadalom által elé-jük gördített akadályok ellenére úgy döntenek, megváltoztatják a sorsukat, és méretükből előnyt kovácsolnak.

Kishont Ferenc (Ephraim Kishon) Izrael egyik legkedveltebb szatíra-és drámaírója volt. Az Ervinka és a Szallah Sabati az izraeli premierjük-kor úttörőnek számítottak a nö-vekvő izraeli bevándorló lakosság helyzetének ábrázolásában.

Az Ervinka egy egyszerű polgár nehéz helyzetét mutatja be, akinek szembe kell néznie a zsarnoki bü-rokráciával és a korrupcióval. A Szallah Sabati szatirikus véleményt alkot a bevándorló társadalom út-vesztőiről és azokról a kötelékekről, amelyek a különböző nemzetiségű zsidókat összetartják. Mindkét film Haim Topol különleges színészi te-hetségét dicséri, aki leginkább a He-gedüs a háztetön című darabban játszott szerepéről híres, amelyért Golden Globe-díjat kapott.

5772. Chesván | 2011. október | a Dohány utcai körzet havilapja | Pesti Sólet

Szukkajsz és Szimchász Tajró ünnepi vígsága a Dohányban

Gyerekzsivajtól hangos Dohány zsinagóga – olvashatnánk egy bulvárlap harsány címét. S talán hitetlenkedve és rosszallóan csóválnánk is fejünket. Pedig valóban lelkesen nevettek, zajongtak a gyerekek – kétszer is – a Dohányban. Mi több, másodszor – némi túlzással – versenyt futottak a pad sorok között. Ám ezúttal nem bántuk, sőt kifejezetten örültünk ennek.

Rögtön Jajm Kippur böjtje után kezdünk építeni a sátrat. A díszítés-ben leginkább az ifjak, s a még if-jabbak vitték a prímet. Mosolyogva fűzték fel az almákat, válogattak a színes papírok, lampionok között és készítették különböző ékségeket, hogy még otthonosabban érezzük majd magunkat bent. Vidáman vetet-tek bele magukat a sátor csinosítá-sába, serényen dolgoztak, s helyezték el a kisebb-nagyobb tárgyakat; csok-rok, gyümölcsök kerültek a falra a már ott lévő festmények mellé. Szukkajsz első napján pedig már a felnőttek csodálhatták a munka eredményét, a hangulatos dekorá- ciót. S ezen a napon dugig telt a sátor: akadtak bizony, akik állva maradtak, a hangulat ennek dacára kiváló volt. Másnap ismét szinte tel-jesen megtöltöttük a sátrat és ültünk az asztalok mögé. Az újévi hagyo-mányokhoz hasonlóan ekkor is lel-kesen mártogattuk mézbe a kalácsot, az almát, és ettük az ízletes süteményeket és gyümölcsöket. Néhány nap múlva újra ünnepel-tünk, újra mosolyogtunk és persze kicsit el is érzékenyültünk. Szim-chász Tajró napján a férfiak bár nem először tették, mégis meghatottan vitték körbe a Tórákat a Templom-ban. Míg a Scheiber Sándor Általá-

nos Iskola diákjai és sok más óvo-dás- és iskoláskorú gyerek lelkesen futott kis zacskóval kezében a szél-rózsa minden irányába és gyűjtögette a mindenhonnan érkező cukrokat, a szülők bőszen szórták marokszámra az édességet. Ebben élen járt elnö-künk, Zoltai Gusztáv, aki láthatóan élvezte, ahogy két kézzel dobálta a „csemeget” a gyermeköcöknek. Az ele-jén a még kevés „zsákmányt” szerző lurkók némi segítséget kaptak a fel-nőttektől, s idővel a csemeték boldo-gan mutatták egymásnak, szüleik-nek, nagyszüleiknek, hogy milyen ügyesek, s milyen szépen telik meg egyre inkább a „zsák”. Közben kántorunk, Szilágyi Gábor vidám, sokakat magával ragadó éneke töltötte be az egész zsinagó-gát. Többen megjegyezték, ez aztán Gábornak való ünnep, s a kedvéért

Digitális technika és a kairói geniza

A XIX. században egy kairói zsinagógában fellelt, majd szétszóródott középkori zsidó vallási szövegeket egyesítik a Tel-Avivi Egyetem kutatói által készített számítógépes program segítségével. A program a bünyügyi eljárásokban használt arcfelismerő rendszerekhez hasonlóan műkö-dik, ám az arcok helyett az ugyanazon szöveg töredékének gondolt részeket azonosítja, végül a meghatározott darabokat összeil-leszti. A több mint 200 ezer töredékes szöveg

vizsgálatához digitálisan más kutatók is csat-lakozhatnak, mert a kairói geniza anyagai több mint hetven könyvtár között szóródtak szét. A digitális-újraegyesítési kísérlet ered-ményeiről a kutatók novemberben, egy bar-celonai konferencián számolnak majd be. A kairói genizáról 1864-ben adott hírt Jacob Saphir; később bebizonyosodott, hogy a for-rások köre a IX. századtól a XIX. századig terjed, a vallási szövegekben kívül kereskedő-listákat, válási dokumentumokat és szemé-lyes leveleket is tartalmazott. A dokumentumok digitalizálását a Friedberg Ge-nizah projekt keretében végzik, a szövegek ösz-szeillesztésért a Tel-Avivi Egyetem informatikai szakértői, Lior Wolf és Nahum Dershowitz a fe-lelősek. A program a feljegyzések kézírása, fizi-kai jellemzői, és a sorok közötti távolság alapján azonosítja az összetartozó szövegegyégeket. Az elmúlt pár hónapban már ezer kapcsolatot fede-zett fel a program, ezt a mennyiséget csak száz év alatt tudták volna teljesíteni a kutatók.

forrás: Múlt-kor/mazsihisz.hu

A Blogger Séf ajánlata

Sharon Asher

www.izrael-kulturaja.blogspot.com

A receptek 6 személyre szólnak »

Sütőtök krémleves

Hozzávalók: 1 nagy tök, 1 fej vörö-s-hagyma, 1 egész gyömbér, 4 evőkanál olaj, 2 evőkanál cukor, 0,5 l víz , 3,5 dl narancslé, 2 dl tejszín, currypor, só, őrölt bors, 2 gerezd fokhagyma, szerecsendió, a díszítéshez kevés vágott petrezselyem

Elkészítés:

Levágjuk a tök tetejét, míg a magjait eltávolítjuk, húsát ki-vájjuk, majd a feldarabolt tökört sütőbe helyezzük és megpirítjuk. Fel-forrósított olajban megdinszteljük a tökhúst, a feldarabolt gyömbért és hagymát, a fokhagymát, illetve a cukrot. Állandó kevergetés mellett felöntjük a vízzel, és fedő alatt puhára pároljuk. Az elkészült levest át-turmixoljuk, hozzáadjuk a narancslevet és a tejszínt, újra összeforraljuk, sózzuk, borssal, curryvel és szerecsendióval ízesítjük. A levest tálalás előtt a tökbe merjük, apróra vágott petrezselyemmel díszítjük.

Zöldségekkel töltött padlizsán mozzarellaállal

Hozzávalók: 6 kisebb padlizsán, 15 dkg gomba, 2 fej zöldpaprika, 2 fej paradicsom, 20 dkg mozzarella, fűszerek - ízlés szerint

sajt, étolaj - a tepszi kikenéséhez

Elkészítés:

A padlizsán végeit levágjuk, majd hosszában kettévágjuk. A belsejét kivájjuk úgy, hogy kisujjnyi pereme maradjon. A kivájt padlizsánt apróra szeleteljük a többi zöldségfélével együtt, és ízlés szerint fű-szerezzük. Ajánlott hozzá az illatos, oregánó, bazsalikom használata. Ezután a keveréket visszatöltjük a padlizsánhajóba, majd az olíva-olajjal kikent tepsiben lassan megsütjük. Ha félig elkészült, meg-szórjuk a reszelt mozzarellaállal, amit ráolvasztunk.

Citromos csoda

Hozzávalók: 2 doboz tejszín, 1 pohár tejföl, 5-6 ek. porcukor, 1 csomag vaníliás cukor, 1 db citrom, 1 csomag babapiskóta, 1 alma, 1 körte, 1banán, 1ananász (ízlés szerint gyümölcs)

Elkészítés:

Egy tálban összekeverjük a porcukrot, a tejfölt,a vaníliás cukrot a cit-rom reszelt héját és a levét hozzáadjuk. Utána a habot felverjük és azt is hozzáadjuk. Egy tálnak az aljára babapiskótát teszünk, rá egy kis habot, utána a gyümölcsöket és ezt addig ismételjük, amíg a hab el nem fogy. A tetejére tehetünk gyümölcsöt is. Utána a hűtőbe tesz-szük 1 napra.